

GOVEĐA SPONGIFORMNA ENCEFALOPATIJA (GSE)

Što je GSE?

GSE je progresivna, smrtonosna bolest živčanog sustava goveda iz skupine bolesti poznate kao transmisivne spongiformne encefalopatije (TSE). U tu skupinu spada i grebež ovaca (scrapie), spongiformna encefalopatija jelena, transmisivna encefalopatija nerčeva, te Creutzfeldt-Jakobsova bolest u ljudi.

Smatra se da je uzrok bolesti povezan s abnormalnim proteinom prionom (dezinirani PrP^{Sc}). Bolest karakteriziraju degenerativne promjene mozga, nalik na spužvu.

GSE je prvi puta dijagnosticirana u Velikoj Britaniji 1986. godine, kada se razvila do endemijskih razmjera nakon hranidbe goveda bjelančevinama životinjskog podrijetla, uključujući i bjelančevine podrijetlom od preživača.

Ne postoji lijek niti cjepivo protiv ove bolesti.

U Republici Hrvatskoj provodi se sustavno pretraživanje u svrhu ranog otkrivanja bolesti i do sada GSE nije potvrđen u našoj zemlji.

Izvori: indeks.hr

Klinički znaci GSE i sumnja na GSE

Sumnjivim na GSE smatra se govedo koje je bolesno, te ne reagira na uobičajenu terapiju, pokazuje progresivne promjene ponašanja poput ekscitacije, udaranja nogama pri mužnji, promjene u hijerarhiji stada, odbijanje prelaska prepreka, vrata i ulaza, kao i progresivne neurološke smetnje bez znakova drugih zaraznih bolesti.

Svi simptomi mogu biti teško primjetni te ih najbolje mogu primijetiti ljudi koji vode svakodnevnu brigu o životinji.

Životinja oboljela od GSE, može pokazivati više različitih simptoma, promjene ponašanja uključujući razdražljivost i agresivno ponašanje, abnormalno držanje, gubitak ravnoteže, poremećaj koordinacije, poteškoće pri ustajanju, smanjenu mliječnost i mršavost, unatoč pojačanom apetitu. Ovakvi simptomi mogu potrajati 2-6 mjeseci prije nego životinja ugine ili bude usmrćena. Ponekad ne mora biti simptoma ili se javljaju atipični simptomi.

GSE je rijetka bolest, a od izloženosti rizičnim faktorima, pa do pojave prvih simptoma može proći 4 do 6 godina, a ponekad i više.

Zbog svega navedenog, svaka individualna pojava gore navedenih simptoma, pa čak i vrlo malog intenziteta, smatra se **sumnjom na GSE** koju je potrebno istražiti.

Video sa simptomima u bolesnih životinja možete vidjeti na:

http://www.defra.gov.uk/vla/science/sci_tse_rl_video.htm

Ministarstvo poljoprivrede,
ribarstva i ruralnog razvoja

UPRAVA ZA VETERINARSTVO

BCI, Miramarska 24, 10000

Tel: 01/ 6106 207

Fax: 01/ 6109 207

E-mail: veterinarstvo@mps.hr

svibanj, 2010

Što kaže Pravilnik?

Sukladno Pravilniku za sprječavanje pojave, kontrolu i iskorjenjivanje određenih transmisivnih spongiformnih encefalopatija („Narodne novine“, broj 85/2009),

»životinja za koju se sumnja da je zaražena uzročnikom TSE« je: živa, zaklana ili uginula životinja, koja pokazuje ili je pokazivala neurološke poremećaje ili poremećaje u ponašanju ili progresivno pogoršavanje općeg stanja vezano uz oštećenje središnjeg živčanog sustava i kod koje informacije prikupljene na temelju kliničkog pregleda, reagiranja na liječenje, post-mortem pregleda ili ante mortem ili post mortem laboratorijske analize ne omogućuju postavljanje neke alternativne dijagnoze. Na govedu spongiformnu encefalopatiju - GSE, sumnja se u goveda koja su dala pozitivan rezultat na brzi test specifičan za GSE.

http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_07_85_2089.html

Uprava za veterinarstvo i Uprava za veterinarske inspekcije moraju odmah biti obaviještene o svakoj životinji za koju se posumnja da je zaražena s TSE.

Izvor: www.mps.hr

Način širenja bolesti

Bolest se širi hranom koja je kontaminirana tkivom koje sadrži prione. Prioni su otporni na sve rutinske oblike dezinfekcije, kao toplinu ili dezinficijense, te se ne mogu potuno uništiti u procesu neškodljivog uništavanja lešina u kafilerijama.

Ostale metode širenja bolesti kao npr. s majke na potomstvo, ili nekim drugim biološkim mehanizmima, ne mogu se isključiti.

Nema dokaza da postoji horizontalno širenje bolesti u goveda.

Ne postoji laboratorijski test koji bi mogao potvrditi bolest na živoj životinji. Provode se brzi laboratorijski testovi moždanog tkiva kao screening metoda, no SIGURNU potvrdu bolesti omogućuje samo postmortalna potvrdna pretraga mozga životinje u skladu s Pravilnikom za sprječavanje pojave, kontrolu i iskorjenjivanje određenih transmisivnih spongiformnih encefalopatija („Narodne novine“, broj 85-/2009). Propisani priznati test za potvrdu bolesti je imunohistokemijska pretraga kojom se može utvrditi prisutnost prionskih proteina u moždanom tkivu sumnjivog goveda.

Za laboratorijsku dijagnostiku GSE uzima se dio mozga goveda, tzv. *obex*.

Upute za uzorkovanje nalaze se na: <http://www.mps.hr/default.aspx?id=7046>

Metode
dijagnostike

NAREDBOM O MJERAMA ZAŠTITE ŽIVOTINJA OD ZARAZNIH I NAMETNIČKIH BOLESTI I NJIHOVOM FINANCIRANJU U 2010. GODINI

(„Narodne novine“ broj. 7/2010),
propisano je nadziranje GSE u RH.

Na goveđu spongiformnu encefalopatiju (GSE) moraju biti pretražena sva goveda:

(a) starija od 24 mjeseca:

- koja su zaklana iz nužde odnosno upućena na prisilno (hitno) klanje od strane veterinara nakon nesreće ili zbog ozbiljnih fizioloških ili funkcionalnih poremećaja, uključujući poremećaje središnjeg živčanog sustava;
- koja, pri *ante mortem* pregledu, pokazuju kliničke znakove zarazne bolesti ili znakove na temelju kojih se može posumnjati da su zaražene ili pokazuju fiziološke ili funkcionalne poremećaje, uključujući poremećaje središnjeg živčanog sustava;

(b) sva goveda starija od 30 mjeseci:

- pri redovnom klanju za ljudsku prehranu;
- koja su zaklana u okviru programa iskorjenjivanja bolesti, a ne pokazuju kliničke znakove bolesti.

(c) sva goveda starija od 24 mjeseca koja nisu zaklana za ljudsku prehranu (*uginula stoka, engl. fallen stock*), nego su:

- uginula ili usmrćena na gospodarstvu, osim goveda usmrćenih u okviru suzbijanja epidemije odnosno iskorjenjivanja bolesti;
- uginula ili usmrćena tijekom prijevoza ili u klaonici.

U slučaju sumnje na GSE (u skladu s Pravilnikom za sprječavanje pojave, kontrolu i iskorjenjivanje određenih transmisivnih spongiformnih encefalopatija, Poglavlje I., članak 3., stavak 1. točka h („Narodne novine“ broj. 85/09)), veterinar mora u najkraćem roku izvijestiti nadležnu veterinarsku inspekciju, Upravu za veterinarstvo i Laboratorij za praćenje i dijagnostiku spongiformnih encefalopatija HVI-a u Zagrebu.

Za više informacija:

Kontaktirajte Upravu za veterinarstvo na telefon broj: 01 / 6106 207,
ili putem e-mail-a: veterinarstvo@mps.hr
ili se obratite najbližoj veterinarskoj organizaciji ili uredu veterinarske inspekcije.

Informacije o GSE u Europskoj uniji, potražite na:
http://ec.europa.eu/food/food/biosafety/tse_bse/index_en.htm

Informacije o proširenosti i pojavi GSE u svijetu možete vidjeti na:
http://www.oie.int/eng/info/en_esb.htm?e1d5